

сових, і часових затрат на перебування на конференціях, курсах підвищення кваліфікації, пошук якісної інформації та вдосконалення практичних навичок, що, на жаль, не завжди доступне для сімейного лікаря [1].

Проблемою третього етапу є можливість формування особистості лікаря, в якій буде переважати підхід бізнесмена-маркетолога над професіоналом-лікарем – безоглядне використання комерційних можливостей від співпраці з фармакологічними корпораціями, призначення або непризначення, залежно від тактичної фінансової вигоди, окремих медичних маніпуляцій і процедур [1].

Для швидшої трансформації самоідентифікації необхідно реформувати медичну освіту, в яку потрібно вносити елементи конкуренції, давати можливість лікарям самостійно формувати напрям і обсяг активності з підвищення кваліфікації. Необхідний індивідуальний підхід до кожного лікаря з урахуванням його попередньої самоідентифікації [5].

Із боку держави і суспільства необхідний контроль за кожним із перерахованих вище етапів задля недопущення самоідентифікації практикуючих лікарів як людей, яких перш за все цікавить прибуток, а здоров'я пацієнта не має значення.

Отже, проблема самоідентифікації лікаря загальної практики-сімейної медицини в умовах сьогодення України – це гостро актуальне питання, яке потребує втручання і контролю суспільства, має бути враховане у виборі стратегії подальшого реформування медицини і медичної освіти та є перспективним напрямом подальших досліджень.

Список використаної літератури

1. Блоха Я.Є. Проблема самоідентифікації сімейного лікаря в умовах медичної реформи: соціально-філософський аналіз / Я.Є. Блоха, І.В. Іваницький, Л.А. Усанова, Т.А. Іваницька // Молодий вчений. – 2019. – № 4 (68). – С.215-219.
2. Інжигевська Л.А. Психологічні особливості професійної самоідентифікації молодого фахівця [Електронний ресурс] / Л.А. Інжигевська // Режим доступу до журн.: <http://vuzlib.com/content/view/434/94>
3. Філософський енциклопедичний словник / [за ред. В.І. Шинкарука]. – К. : Абрис, 2002. – 865 с.
4. Фонарев А.Р. Формы становления личности в процессе ее профессионализации / А.Р. Фонарев / Вопросы психологии. – 2017. – № 2. – С. 88–93.
5. Ждан В.М. Організація навчання лікарів-інтернів на кафедрі сімейної медицини і терапії / В. М. Ждан, М. Ю. Бабаніна, Є. М. Кітура [та ін.] // Медичні перспективи. – 2017. – №2, ч.1. – С.59 – 65.

РОБОЧИЙ ЗОШИТ – ШЛЯХ ДО ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ

Іващенко О.Д., Нікозять Ю.Б., Цубер В.Ю., Іщейкіна Л.К., Копанцева Л.М., Діденко Є.П.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено значення робочого зошита як базового методичного забезпечення для покращення практичних знань, умінь і навичок студентів-медиків.

Ключові слова: методичне забезпечення, робочий зошит, самостійна робота, професійна підготовка, студенти-медики.

The aim of the article is to convey the importance of a workbook as a basic methodological tool for improving the practical knowledge, skills and skills of medical students.

Keywords: methodological support, workbook, independent work, vocational training, medical students.

Зміна підходів до організації методичної роботи в ЗВО актуалізована неповною відповідністю підготовки сучасного студента потребам нових медичних і соціальних відносин, оскільки в молодих фахівців недостатньо розвинені прагнення до самовдосконалення й самореалізації в професії, не сформовані на належному рівні професійні вміння і навички. Тому нові напрями методичної роботи пов'язані з переглядом змісту, форм і методів навчання й орієнтовані на принципово новий компетентнісний рівень професіоналізму випускника, куди неодмінно має входити і його прагнення до професійного саморозвитку. Сучасне методичне забезпечення має враховувати різні варіанти змісту, форм і методів педагогічної діяльності, що забезпечують досягнення поставленої мети навчання й виховання конкретного студента чи групи студентів [2].

Нині вища освіта в сучасному світі змінює певним чином свої функції. Вона стає масовою і припиняє бути просто засобом підготовки фахівців для різних сфер життєдіяльності. Така підготовка в ідеалі передбачає проектування індивідуальної траєкторії професійного становлення кожного студента протягом усіх років його навчання. Реалізувати це сьогодні складно, адже бракує сучасних засобів навчання, уніфікованою залишається організація навчального процесу, але ми вважаємо, що рухатися в цьому напрямі необхідно [1].

Для здобуття медичної вищої освіти впроваджуються вищою школою новітні технології навчання студентів-медиків із використанням інформаційних комунікацій, застосовуються заходи щодо профілізації навчального процесу під час вивчення теоретичних дисциплін, важливіша роль самостійної роботи. Адже активізуючи пізнавальні здібності, ми вдосконалюємо самостійну роботу, яка неможлива без відповідної методичної бази. Тому для кращої організації самостійної позааудиторної й аудиторної роботи студентів щодо засвоєння знань із хімічної дисципліни було впроваджено в навчальний процес робочий зошит із навчальної дисципліни «Медична хімія».

Для організації самостійної роботи необхідні умови: готовність студента до самостійної праці, мотивація до засвоєння знань, наявність і доступність необхідного навчально-методичного матеріалу і система регулярного контролю якості виконання самостійної роботи. На кафедрі медичної хімії для позааудиторної роботи студенти використовують робочі зошити і методичні рекомендації, мета яких – забезпечення необхідною інформацією для повноцінного опанування дисципліни через її опрацювання й осмислення у вільний від навчальних занять час.

Дисципліну «Медична хімія» в медичних ЗВО неможливо розглядати як окрему ланку, бо знання з хімії є основою розуміння студентами-медиками хімічного складу лікарських речовин, розчинів, основних хімічних процесів, які відбуваються в організмі людини. Адже вона значною мірою інтегрована в такі дисципліни як медична біологія, медична біохімія, фізіологія, патологічна фізіологія, фармакологія, гігієна тощо. З метою виявлення міждисциплінарних зв'язків знання з медичної хімії використовують для пояснення багатьох медико-біологічних явищ, фізико-хімічних процесів, екологічних проблем, для самостійного вирішення професійних завдань.

Запропонований робочий зошит із дисципліни «Медична хімія» призначено для підготовки студентів до практичних занять під час самостійної роботи в умовах навчального процесу.

Структурно робочий зошит відповідає робочій навчальній програмі дисципліни «Медична хімія» і містить два змістові модулі: «Кислотно-основні рівноваги та комплексоутворення в біологічних рідинах» і «Рівноваги в біологічних системах на межі поділу фаз». Кожне практичне заняття сприяє засвоєнню теоретичних основ і практичному використанню знань і вмінь студентів, бо складається з теоретичної та практичної частин. Теоретична частина практичного заняття охоплює всі теоретичні питання до даної теми, які студент-медик має опрацювати самостійно за допомогою додаткової та наукової літератури. Опанувавши теоретичний блок, студент переходить до практичної частини, яка складається з лабораторної роботи і контрольних завдань. Лабораторні роботи розроблено відповідно до вимог державного освітнього стандарту, навчальної програми дисципліни і сучасних вимог. Нами було опрацьовано велику кількість наукової літератури, аби підібрати ті лабораторні роботи, які б відображали хімічні експерименти професійного напрямку до кожного заняття. Адже головною метою було не лише проведення досліду, а й доцільність його в подальшому професійному застосуванні. Доцільно, щоб висновки і результати експериментів студенти записували самостійно: рівняння реакцій, відповідні графіки в координатній площині; заповнювали відповідні таблиці, замальовували хроматограми і плями золю колоїдних частинок.

Також до лабораторної частини ввели як необхідні контрольні завдання. Адже завдання є диференційовані – від простого, складного до пошукового характеру. Переваги диференційованого завдання такі: стимулює й активує пізнавальну діяльність; сприяє свідомому засвоєнню знань; коригує розумову діяльність; виховує самостійне мислення; підвищує ефективність процесу засвоєння знань; спонукає до самостійної роботи.

Також у робочому зошиті є завдання проблемного характеру, що стимулюють науковий пошук, викликають емоційну хвилю кращого сприйняття навчального матеріалу.

Одним з аспектів формування навичок є введення в контрольні завдання задач. Адже яскравим прикладом перевірки засвоєння раніше вивченого матеріалу є можливість використання здобутих раніше знань, умінь і навичок під час розв'язування прикладних задач. Задачі містять суто практичний характер, бо розв'язок деяких містить безпосередньо професійний напрям: приготування ізотонічних розчинів, установлення буферної ємності, розрахунок рН середовища, калорійності продуктів харчування, тривалості терміну зберігання лікарських засобів і встановлення порогу коагуляції.

Обов'язковим вважаємо розміщення в зошиті всіх теоретичних питань до кожного з двох модулів, аби студент мав можливість скористатися ними під час підготовки.

Також доцільною вважаємо наявність додаткових табличних даних і таблиць зі сталими величинами, які не вважаються як величини для запам'ятовування. На нашу думку, це полегшує студенту розв'язання і розрахунок завдань творчого чи проблемного характеру.

Переконані, що опанування методик дослідження, які містяться в робочому зошиті, дасть можливість майбутнім фахівцям використовувати засвоєні знання на практиці. Активізація взаємодії викладачів і майбутніх медиків у процесі навчання позитивно вплине на поліпшення якості підготовки спеціалістів. Це дозволить оптимально використовувати індивідуальні можливості студентів, вплине на їхні наполегливість, організованість, сприятиме поглибленню знань, удосконаленню вмінь, розвитку практичних навичок і клінічного мислення та зорієнтує на систематичну самоосвіту.

Список використаної літератури

1. Вища освіта України і Болонський процес: навчальний посібник / за ред. В.Т. Кременя. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.
2. Панина Т.С. Современные способы активизации обучения: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Т.С. Панина, Л.Н. Вавилова. — М. : Академия, 2010. – 170 с.
3. Формування сучасної концепції викладання природничих дисциплін у медичних освітніх закладах (педагогіка і психологія, біологічні науки, хімічні науки, фізика та інформаційні технології, нанотехнології для медицини): матеріали міжрегіональної науково-методичної інтернет-конференції, 22 – 23 травня 2014 р. – Харків, 2014. – 166 с.
4. Синельникова Н. О. Студентоцентрированное обучение как доминанта развития высшего образования // Вища освіта України : теоретичний та науково-методичний часопис : Інтеграція вищої освіти і науки, 1 (3). – С. 211-215. ISSN 2078-1016.